

Nama 87.

Mei 31, 1921.

Te Kopara.

Registered at the G.P.O. as a Newspaper.

**Te Oranga mo tenei Pepa
e Rima Hereni mo te Tau.**

1921. HUNE.

Ra 6 ka 9h. 45m. J. Ra 20 ka 0 gh. 11m. J.	
1 W	
2 Th	
3 F	
4 S	
5 S	Ratapu 21 muri i to te Tokotoru. G
6 M	
7 Th	
8 W	
9 Th	
10 F	
11 S	Panapa, Apotoro, Matira. Nohopuka. R
12 S	Ratapu 31 muri i to te Tokotoru. G
13 M	
14 Th	
15 W	
16 Th	
17 F	
18 S	
19 S	Ratapu 41 muri i to te Tokotoru. G
20 M	
21 Th	
22 W	
23 Th	Whanautanga o Honei Kal-iriiri. W
24 F	Whakoporo a Aitavahi. Nohopuka.
25 S	
26 S	Ratapu 51 muri i to te Tokotoru. G
27 M	
28 Th	Matararanga, Nohopuka. R
29 W	Pita, Apotoro.
30 Th	

HUNE. 1921.

UPORO MO TE AIA.		UPORO MO TE AHIAHI.	
1 W			
2 Th			
3 F			
4 S			
5 S	Whiri. 4	Hoa. 16 ki 16	Whiri. 5
6 M			
7 Th			
8 W			
9 Th			
10 F			
11 S	Tu. 33 ki 12	Mahi 4 31	Nah. 1
12 S	i Ham. 2 ki 27	Hoa. 18 25	i Ham. 3
13 M			
14 Th			
15 W			
16 Th			
17 F			
18 S			
19 S	i Ham. 12	Mahi 8	i Ham. 13
20 M			
21 Th			
22 W			
23 Th			
24 F	Mara. 3 ki 7	Mat. 3	Mara. 4
25 S			
26 S	i Ham. 15 ki 24	Mahi 7 35 8 5	i Ham. 16
27 M			
28 Th			
29 W	Enk. 3-4-15	Hoa. 21 5-23	Hak.
30 Th			
			Mahi 4 8-23

Te Kopara.

NAMA 87.

GISBORNE.

MEI 31, 1921

"Iti te Kopara, hai takirikiri ana i runga i te Kahikatea."

Hui Topu o te Hahi Maori i te Pihopanga o Waiapu.

TE WHAIKORERO A TE PIHOPA.

Te Waipiro.

Ko te bunga e mahara ana ki te oranga mo te taha tinana, mo te taha hinengaro, me te taha wairua o te iwi Maori, ko ratou kei te titiro kei te rapurapu ki te ahua o te mahi kai-waipiro.

Kua pai ake ra te iwi o te Tai Rawhiti otira he pai takiwa kau, he ahua tonu no nga tikanga o aua wa ano.

Na te pai o nga pirihimana o nga hotera kiipa i iti iho ai te kino, otira kei te kino tonu te kai waipiro o nga rohe e araitia ana e te ture, me waho atu hoki o nga hotera. He nui te uru mai o te waipiro ki aua wahi, na te pakeha i hari mai. He nui ano hoki te waipiro e riro hangai mai ana na nga hotera kiipa tonu i homai.

Kei nga wahi e rereke ana te whakahaere a nga hotera kiipa i ta te ture, i runga ano i te ngakau apo, he nui tonu te haurangi e kitea ana, me nga hua kino e puta ana.

He nui nga hotera ki nga rohe maroke e tu ana e kore e kaha mo te ono marama mehemea kaore nga Maori.

Kei te mohio tonu nga Komiti Tuku Raihana nga pirihiki me te Iwi nui tonu, ki enei kino, hei aha whakamanaia tonutia aua hotera. Ki au kei te he ra te ture i tona ahua inaianei.

Mo tenei putake ano me korero ake ahau mo te mahi kai waipiro i nga tangihanga. Kei te tupu ra tenei mahi i roto i etahi rohe. Kei te marama tonu tatou ki ta tatou tononga ki te Kawanatanga kia whakarereketia te ture ara kia tau te he ki runga i te Maori e kitea ana kei te mau waipiro.

Ma tenei ra ano ka whakaaetia, ahakoa pehea te kaha o te pirihiki ki te whakahaere i te ture, kaore e kitea te mea he, na reira kia kaha ki te titiro mai i tenei putake kia korerotia i tenei ra, a, kia whakahangaitia hoki te ture kia penei. Kua taea ra te Kawanatanga, a kua whakaatu mai i to ratou pouri otira kaore i taea i te raruraru ki te whawhai. Kua mutu te whawhai, kua watea mai ratou, na reira kia kaha ki ta tatou putake, apa ano kia riro ki ta tatou e hiahia nei.

Toku Whenua ki te Hahi.

E koa ana ahau no te mea he nui nga whenua kua tukua ki te Poari Pupuri Whenua mo te Pihopatanga. Kia mohio mai nga Maori kaore enei whenua e ngaro atu i a ratou, engari ka tiakina paitia mo ratou ano, mo ake tonu atu, a kaore e taea te uta etahi atu tikanga, i ko ake, i nga take i tukua ai aua whenua ki te Hahi.

Ko te mana o nga Kai-tiaki he mana whakaeke kaore i pera me to nga paraiwete kai-tiaki.

Me penei nga whenua katoa e whakaarohia ana kia tukua mai mo te Hahi, mo nga whare-karakia, whare minita, whare mihana ara me tuku mai ki te Poari Pupuri Whenua mo te Pihopatanga.

Te Matauranga.

TE AUTE KARETI—Kei te whakaae katoa te hunga e mohio ana ki nga abuatanga o Te Aute Kareti i tika rawa te whiritanga i a E. G. Rotene (Loten) hei tumuaki mo te Kareti. He tangata marama a Rotene ki te whakatakoto tikanga, he tangata pai hoki. Kei te matau ia ki ana mahi he mohio ki te ahua o te tangata, he aroha hoki ki te iwi Maori. He tangata wehi, he ata titiro atu ki te tikanga, he ngakau whantū te aroha, he tangata ngahau. Kei te tumanako matou tera e kaha te piki haere o te Kareti i raro i ana tikanga whakahaere.

Te Ahuwhenua.—Kua tangohia mai ki raro i te mana whakahaere o te Kura nga eka e 600 o Te Aute hei kaupapa mo te mahi ahuhenua. He mea ata wehe tenei whenua mo tenei take.

Kia marama mai koutou kaore e hoki iho te kimi i te honutanga atu o te matauranga, ahakoa te mahi ahuhenua. Ka whai tonu nga tamariki marama ki te turanga Matriculation me te Civil Service me era atu whakamatautau.

Kei te whai atu hoki te whakaaro kei Te Aute nga tamariki mo te turanga Minita. Kia tino marama mai koutou kaore e koki iho te kaupapa matauranga o Te Aute i era atu Kareti o tenei Tominiana.

Engari kia mahara ano tatou he tokomaha tonu nga tamariki kaore e tika ana mo nga matauranga hohonu. Ko enei hei ako i nga huarahi ahuhenua. Ka ako enei nga matauranga e rite ana mo ratou, a ka tutuki, katahi ka uru atu ki te karaihe ahuhenua, mo te hoki rawa atu ki te kainga, kua aroha ki te mahi, kua mohio hoki ki te whakahaere paamu.

HUKARERE KURA.—Kaore he take e nui rawa ai nga korero mo tenei Kura. Ko te Mihi Emira Bulstrode, te kai-whakaako tumuaki, kei Ingarangi e hararei ana. Ko Mihi Hooro kei te tu i tona turanga Kai-whakaako tumuaki. Ka nui te pai o te Kura i raro i te mana whakahaere o Mihi Hooro. Kaore he take e whanui ai aku korero i te mea kei te marama te ripoata a te Kai-tiroiro.

WAERENGA-A-HIKA KURA.—I te mea kua piki te utu mo nga mea katoa, kua pa tenei hei raruraru mo te taha moni whangai mo tenei Kura. Ka rua nga nekehanga ake i te utu mo nga tamariki e kurangia ana i konei. Ahakoa ra ko te nama ki te puke, kua neke atu i te £1000. Tena pea e whakahokia iho te kaute o nga tamariki o te Kura, kia hoki iho ai nga moni e pau mo te whakahaere i tenei Kura. He whakahaere taumaha tenei. E mihi ana ahau ki te pai o nga whakahaere a nga Kai-whakaako o te Kura, ara a Mr. McGruther, te Tumuaki, me Mr. Lazon, te Kai-awhina.

Te Mahuetanga o Te Whakapono.

Ka nui taku pouri mo te tokomaha o nga tangata o te Hahi e whakarere ana i nga kaupapa o te Whakapono. He tokomaha tonu nga tangata kua oti nei te iriiri, me te whakau, me etahi e tango ana i te Hapa a te Ariki i te mama o te pupuri i nga tikanga o te whakapono Karaitiana, kei nga wa i pa mai ai he mate ki o ratou tinana, hei nga wa o te he, kua kore i kaha ki te pupuri i nga tikanga o te whakapono. E kitea ana tenei ahuatanga i te tokomaha o te tangata e haere nei ki nga tohunga, me te urunga atu ki nga mahi pohehe.

He mana ano ki etahi tohunga, engari ko taua mana, no te rewera, ehara i te mana o Te Karaiti. He whakahoki ta ratou i te iwi ki nga mahi Maori, a he tokomaha tonu nga tangata e nohia ana e te rewera. Kia marama tenei kupu aku, ko te tangata kua mataotao tona whakapono ki a Te Karaiti, a ka huri ki nga tohunga, kei te huakina e taua tangata tona ngakau kia Hatana. He huarahi mai tenei mo nga rewera i uru ai ki roto i te tangata. He tokomaha tonu nga tangata o te iwi Maori, i tae ki nga tohunga, a nohia ana e nga rewera, pera tonu te ahua me nga mea e whakaaturia nei i roto i nga Karaipiture. Kaore e taea te whakahe o enei whakaatu. Kua kite hoki ahau i tenei ahuatanga i roto i nga iwi Maori o South Africa, i te wa e eke atu ai te mana o nga (witch-doctors) tohunga ki a ratou.

Kitea ai tenei ahuatanga i nga wahi o te ao kaore ano te ripeka o Te Karaiti kia kauwhautia me nga wahi e hoki whakamuri ai ki nga atua Maori te hunga kua iriritia. Ko tetahi o nga tohu i mohiotia ai kei te nohia taua hunga e te rewera, ko te putanga a aua rewera ina panā i runga i te ingoa o Ihu o Nahareta.

Me whakarapoto e ahau tenei take kia marama ai. He mana tohu kei nga ingoa tohunga. Engari ko taua mana no Hatana. He hoa mahi nga tohunga no Hatana. He hoariri ia no Te Karaiti, e pakanga mai ana ki te ripeka o Te Karaiti. Ka whai te tangata i te tohunga Maori, he whakapuare tana i tona ngakau kia uru mai ai a Hatana, me nga mate e takina mai e ia.

Nga take i tupu ai te mahi Tohunga Maori. Ko te take nui he kore no nga tamariki e ata akona ki nga kaupapa o te whakapono ki a Te Karaiti. Kei a koutou tonu te rongoa, whakahuihuia nga tamariki i tena wa i tena wa. Kaore e maumau te taima e whakapaua ana ki te ako i nga tamariki nonohi a Te Karaiti, "kaore hoki to koutou Matua i te rangi i whakaae kia ngaro tetahi o enei mea ririki."

E tuku atu ana ahau i nga tamariki nonohi kia tiakina paitia e koutou.

Kei a ratou te ora mo te Hahi o tenei Porowini a nga wa e takoto mai nei. Ma koutou ratou e ako. Akona ratou ki nga kupu nunui o te Rongo-pai o Ihu Karaiti, a tera ratou e whakarongo. Ma te whakarere i a ratou, ka uru atu ai nga whakaakoranga pohehe me nga mahi Maori hei arataki i a ratou ki te he ki te mate.

Kia tupato tatou kei whakahaweia tatou ki tetahi o nga mea nonohi a Te Karaiti.

WHAKAPUTANGA I TE WAHAPU.

Rangi, *Himene 10.*

To te ra tonga, putanga whetu,
Moku te reo karanga marama,
Aua e ngaru ra te wahapu,
Ina ka rewa ki te moana.

He tai ki, ngawari, marino,
Hore he huka, he haruru, e,
I pari mai i te hohonu nui,
Ka hoki ra ki tona putake.

Kakauri, pere karakia,
Muringa iho ko te tino po,
Aua he tangi poroaki ra,
I au ka eke ki te waka nei

Ahakoia ra ka waipuketia ai
A ngaro noa te kainga tupu
Ka kitea ra toku kai urungi
Ina ka puta i te wahapu.

Nga He a te Pakeha.

Ki te Etita o Te Kopara.

HE whakaaro no te pakeha ko ia kei runga o nga iwi maori, ko ia hei tauira ki era atu iwi katoa o te ao, a ko ia i hanga e te Atua hei rangatira mo nga iwi ehara nei i te kiri ma. He tika kua taea e te pakeha te hohonutanga o te matauranga, kua tatuatia e ia te ao kia ana huarahi korero, kua rerea e ona kaupuke nga moana katoa, kua whakatatare ia ki nga rangi, he takarotanga nona nga rire. Na te riri nui kua mutu ake nei i kitea ai te pikinga o te matauranga o te pakeha, i miharo ai te ao, i tu wiri ai.

Otira i te pikinga o te matauranga o te pakeha i piki ano ranei te pai mo te tangata, te hari mo te tangata? No taua riri ano i ata whakamarama kei te he nga tikanga a te pakeha a i enei ra kei te noho kino te ao—tino kino atu. Kahore i te tatu te ngakau o te tangata engari kei te tumatatanga, kei te wehi, kei te mamae. Mo tenei ahuatanga o te pakeha i ui ai Apairana Ngata i tana whaikorero i te Paremete, "Kei te pakeha anake ranei te huarahi tika?" "Is the white man's the only scheme of life?"

Ko te kaupapa a te pakeha kei te he—he kaupapa pirau. Ko te kaupapa a te pakeha chara i te kaupapa a Te Karaiti engari e takahi ana i nga whakaakoranga a te Atua, e pēhi ana i te aroha. Na tenei kaupapa i noho kino ai nga iwi, i tauwhainga ai, i puhaehae ai, i whawhai ai, i mamae ai, i tangi ai. Ko te kaupapa a te pakeha ko ta Darwin i whakatakoto ai ara, Ko te mea kaha e ora—survival of the fittest. Na tenei ture ka whai te iwi kia nui ana moni, kia nui ana matua riri, kia nunui kia nui ona kaupuke whawhai. Ka marama ko te mutunga o tenei ture he puhaehae, he noho kino, he paka-nga. Kei hea he huarahi mai mo te aroha mo te maunga-arongo? Kei te mohio te pakeha ko ia to raua mea kaha ko te Maori na reira e tika ana ko te Maori he pononga mona, e tika ana tana muru i nga whenua o te Maori. I pohehe te Tiamana ko ia te tangata tino kaha o te ao na konei ia i whawhai ai kia tau ai era atu iwi ki raro o tona mona. I te tunga o te hui nui a nga marae i whakatakotoria ai te kaupapa mo te houhanga o rongu ko Te Wirihana, tumuaki o te Marikena, te tangata i tino marama tona whakaaro. Nana te kupu kahore e tika tetahi mana kia kawana i tetahi atu iwi motuhake me he mea taua iwi kaore i te whakae ki taua mana. Ko Te Wirihana te tangata whakapono.

Ko tetahi he nui o te pakeha he whakahawe ki te tangata ko te kakawa nei o tona mata tana huarahi e ora ai me ana. I runga i nga huarahi mahi moni a te pakeha ko te moni kei runga ake i te tangata. Ko te abua o te tangata ki te whakaaro a nga kamupene he wahi noa ilho no a ratou mihini e hurihia ana i te ao i te po hei hanga moni ma ratou. E

whakamahia ana te wahine, te tamariki mo te utu paku kia nui atu te wini o nga kamupene. Ko te nuinga o nga painga kei nga rangatira anake tena ko nga uaua ko nga werawera ebara noa iho. Ko tenei tikanga a te pakeha te take nui o nga raruraru o enei ra, ko tenei te tino take o nga *taraiki*. Ko te tino nuinga o nga tangata o te ao he iti te oranga, he oranga whakamana, ko te nuinga o nga moni kei te hunga ruarua. Ko te tino whakaaro o te pakeha ko te moni hāunga te tangata. He ture na te pakeha kahore he aroha o te mahi moni—*business is business*. Ka maha nga tau i kohurutia ai e te Turaka te iwi o Aminea heoi kei te matakitaki kau nga mana nunui. Me Ingarangi kei te matakitaki ano. I te mea he whenua whai hinu a Mehopatamia he ope nui ta Ingarangi kei reira, kei te whakapaua te moni hei tiaki i nga poka hinu otira kahore he hoia a Ingarangi kei te tiaki i Aminia kahore hoki he hinu, he moni, o reira. Nui ke ake te hinu i te tangata!

Kahore he marietanga mo te ao ki te waiho tonu e te pakeha ko enei tikanga hei kaupapa mo ana whakahaere ara ko te tauwhainga o tetahi iwi ki tetahi iwi, ko te whakanui ake i te moni ki runga ake o te tangata. He tika ano te whakaaro o te pakeha kei runga ake ia i nga iwi maori otira na te whawhai nui ki Oropi i marama ai kahore te pakeha i nui ake i te tangata maori, i mahia hoki e te pakeha i taua whawhai etahi tikanga tino weriweri kahore nei i mohiotia e nga iwi maori. Ko te mea tika ma te pakeha inaianei ko te numinumi, ko te whakama, ko te ripeneta. Ki te kore e ripeneta ka raruraru tonu te ao, ka pakia tonutia e te Atua.

He tika ano he pai te pakeha engari ka heke ana te pakeha ki te kino ko te mutunga mai o te kino. He tika te kupu a Apirana Ngata, i mea ai ia, "Ko te wahi e tu ai te waewae o te pakeha ko te wa ano tena e rongo ai te tangata maori i te mamae i te raruraru." He korero tuturu tenei, i whakapangia e etahi pakeha he mate kino ki nga maori o etahi moutere ko te matenga tena o taua iwi. He tika ano pea ta te Tiamana paitini i te tangata he riri hoki, tena ko te kohurutanga i tenei iwi kahore noa iho he take.

Tera ano etahi he o te pakeha, ehara i te he nunui rawa. Ahakoa he tino kupu na te pakeha ehara te kakahu i te wahi no te tangata otira he iwi whakanui te pakeha i tenei mea i te kakahu. Ko nga tangata kakahu ataahua ka whakanuia ko nga tangata kakahu kikino ka whakahaweatia. Ko te tino whakaaro nui o te wahine pakeha ko te whakapaipai. E tauwhainga ana te wahine pakeha kia kitea no wai nga kakahu tino ataahua. I etahi wa ka roroa nga kakahu o te wahine pakeha, a na te aha ranei kua potopoto inaianei tae ana ki te whaereere te whakapotopotonga i te kakahu ka rite ano ki te wa o te tamarikitanga. He mea tika te pai o te kakahu engari kaua te whakahi. He tohu no nga tamariki nunui e kore e

whakaaro nui ki te whakapaipai. A Lloyd George, pirimia o Ingarangi, ehara i te tangata whakaaro nui ki te kakahu, he pera ano a Arthur Balfour, tetahi o nga tangata matau atu o te ao, me Gladstone he pera ano me te huhua noa iho o nga tangata nunui o te ao.

Ko tetahi he ano o te pakeha he whakahuhua noa iho i nga mahi, i nga raruraru, i nga hobatanga, mo te tangata. Na nga tikanga a te pakeha ka huhua rawa nga kai ma te tangata, a ko etahi pai a te pakeha kahore he painga engari he huarahi mai no te mate. He aha te painga o nga kai reka a te pakeha—o te rare, o te keke, o te purini, o te matete, o te winika, o te pepa, o te hohe, o te waipiro? Me i kore ana enei kai i hanga e te pakeha kahore noa iho e mate te tangata. Na nga kai reka a te pakeha e tamariki ana ano te tangata kua ngore. I te huhua o nga kai a te pakeha ka nui hoki nga mahi tunu kai. He nui rawa nga tu ahua o te kakahu o te pakeha, o nga taonga o roto o te whare. I te nui o nga mea e hiahiatia ana e te pakeha ka nui te mahi; i te nui o te mahi ka puku-kino te tangata, te amuamu, ka hoha-kahore he wa hei okioki, e tau ai te whakaaro ki raro, e whai taima ai hei whakaarotanga ki te Atua—na konei ano i meinga ai te ra Hapati hei ra moe hei ra tutu ranei. Kua whakaritea e te pakeha te tangata ki te mihini e huri tonu ana i nga wa katoa—he mihini kaore nei he wairua kaore nei he hinengaro—e huri ana, e huri ana, a ma te pakaru tonu ma te pau ka mutu.

Ka mutu ake enei korero i konei. Ko nga he whanui enei o te pakeha ki taku titiro. Taihoa ra ano he tuhituhi ai i nga he o te Maori. Ko te huarahi tika ki taku whakaaro kei waenganui i ta te Pakeha i ta te Maori.

Mo te Mate Uruta, kia inu

WOODS' GREAT PEPPERMINT CURE.

He Mihi ki nga Wahine o Hukarere.

HE mihi atu tenei ki aku tamariki tawhito o Hukarere. E kore e kitea e ahau he kupu tika hei whakapuaki i te mihi me te whakawhetai ki a koutou mo ta koutou tohu aroha kua tae mai nei ki ahau. Ki te whakaaetia e te Atua tena raua ko taku taina e hoki atu ano ki waenganui i a koutou noho ai. A taua wa me tae mai koutou ki te wahi e whakaritea ai hei nohanga moku ki reira tatou manaaki tahi ai i ta koutou aroha. Ma koutou e mohio te nui o te mamae i pa mai ki ahau i taku wehenga mai i Hukarere. Ka zo aku tau

e ako ana i taua Kura, he wa tino ataahua aua tau katoa ki ahau. Kei a Mihi Hooro raua ko taku taina inaianei taua kura e whakahaere ana. Ko taku aroha ia nui atu mo aku tamariki ka mahue nei ahau. Kei te mihi ahau ki te Matua i te wahi ngaro mo tana manaaki i taku tinana i hoki mai ai au ki te ora. No reira i tumanako ai ahau ki te hoki atu ano ki tetahi takiwa Maori noho ai, mahi tahi ai tatou i nga mahi e tupu ai te rangatiratanga o te Atua. Heoi ano aku mihi a to koutou whaea i tenei wa. Kei te tangi atu taku ngakau ki a koutou me te mau tonu o te aroka nui i roto i a au ki a koutou katoa e noho mai i tena wahi i tena wahi. Heoi ano.

Na J. H. BULSTRODE.

Ranana, Ingarangi.

[Kua tae mai te whakaatu kei nga ra o Hurae ka u mai nga Miss Bulstrode ki Niu Tireni. Ko te tuakana i u atu ki Ingarangi i mua o te matenga o to raua whaea. Ko te taina i te moana e rere ana i waenganui o Niu Tireni me Amerika ka tae atu nga waea ki a ia. Ka nui te mihi ki enei wahine mo to raua aroha nui ki te iwi Maori.—ET.]

He Reta tuku mai.

Ki te Etita o Te Kopara.

E HOA tena ra koe e whakahaere mai na i ta tatou manu kawe korero ki nga marae katoa o te Aotearoa whiti atu ki Te Waipounamu. I te 15 o Aperira nei ka tae mai a Wiremu Ratana ratou ko tona iwi e 200 nuku atu iti iho ranei. He nui taku whakamihhi ki te manuhiri tae hoki ki te tangata whenua i te humarire o te hui katoa i te pai hoki o nga turoro i mahia e Wiremu Ratana. Kaore rawa he raruraru i pa ki te hui katoa. I runga i te pai o te whakahaere a te Komiti whakahaere i tenei hui i runga i te manaaki nui mai a te Atua i tenei hui e wha nga ra i noho ai te hui tino pai rawa nga rangi i runga i taku titiro nui whanui hoki ki te mahi a Wiremu he whakaohoho he whakamataara i te ngakau me te hinengaro o te tane, wahine, tamariki Maori kia u ki te whakapono ko te Atua te Tino Atua, a kia uru rawa ki roto o te whatu-manawa o te tangata ka tika ai te tangata ki te muru i ona hara tawhito ara i nga hara o nga tipuna tae mai ki nga matua tauiho ki nga tamariki. Kua he i muru i nga hara kei nga ngutu kau. No reira aku hoa Maori kei te whiwhi nei etahi e koutou ki nga mana a o tatou tipuna, ara mahi tohunga. Kaore e tika kia ahau kia panuitia rawatia e koutou ki nga nupepa pakeha ta koutou whakaaro patu i to tatou whanaunga i a Wiremu Ratana. Kaore a Wiremu i te haere ki nga marae o te motu nei ki atu ai ki a koe e tohunga

me homai e koe o mana Maori kei a koe ano te hiahia ki te tapae i o mana Maori ki te Atua kaore ki a Wiremu Ratana ko te ingoa o te tangata nana i korero ki te ripoata o te *Hawkes Bay Herald* kaore au e whakahua i tona ingoa engari i haere mai taua tangata i te takiwa o te mahia wahi o Te Wairoa. No reira e hoa ma kia tupato ki a tatou mahi penei ara whakahe i nga mahi a etahi o tatou. Whakaaro tika i mua atu o to korerotanga ki te ao. Kia tau te manaakitanga a to tatou Matua i te rangi ki a tatou katoa.

Waimarama. 2/5/21.

TUAHINE RENATA.

Ki te Etita o Te Kopara.

KI te paingia e koe, utaina atu enei kupu. Ki a Te Hau Mataira. Tena ra koe i tua o nga Ngaru o te Moana, ma *Te Kopara* e pariru atu ki a koe, kia ora te manu mataara e whakaaraara nei i runga i nga parirau o *Te Kopara*.

Tenei kua kite iho i o whakahe, mo taku panui i roto i te nama 81 o *Te Kopara*. E tino whakahe ana au mo o kupu katoa, kore rawa i tika ki nga take o taku panui, ka peke atu koe ki te tino taonga nui o nga iwi o te ao, a tae noa mai ki a taua i tenei ra, ara, ki nga kura, hei rakau patu mau moku, a mahue ake i a koe nga take o taku panui no konei, ko taua panui ano aku hei whakahe i a koe. Otira ka mohio au ki a koe, me to ahua, he tangata koe e tino whakaaro ana ki te pakanga a tautohe nupepa hei putanga mo to matauranga, inahoki tera kupu pai noaiho a Huta Paaka he mihi mo nga mahi a te Tai Rawhiti ki ana nga parirau o *Te Kopara* i o uta uta. No konei ka kii atu au mau anake to mahi te tautohe nupepa. Ahakoa pehea to mahi haere tonu, kei te moe au.

Na PARATENE NGATA.

Waiomatatini. 16/4/21.

Mo te Mare Tamariki ara Whakahemanawa

WOODS' GREAT PEPPERMINT CURE.

He Reta Whakamarama.

KI a Te Hau Mataira, Te-kare-o-te-moana, Wharekauri. E hoa tena koe. Heoi te mihi. Ko tenei reta he whakamarama atu ki a koe kei te wareware pea koe, kaore ranei koe i te matau ki tetahi tikanga a *Te Kopara* ara "Ki te

kite iho tona Komiti kaore e tika kia taja nga korero a tetahi kai-tuku korero mai kaore e taia." Kaore matou e kaha ki te ta i tetahi korero tautohe au i muri atu i te mea kua waiho tonu e koe ta tatou Manuhehi papa nonoketanga mou ki nga korero a etahi atu e tuku ana mai. He hoariri nou a Huta Paaka: he hoariri nou a Paratene Ngata a te Reweti Kohere me etahi atu. He mea tika ano ra te whakautu i nga korero a te tangata engari kia tika hoki te whakautu a kia puta hoki he whakaoranga. Ko tenei i a koe nei hama noa ai koe ki te wa patiki he hamanga ano ka pa te neera i a koe ko te nuinga ia o hamanga tau ke ai ki runga i to tokonui, nana noa to tokonui kaore i te pepe rawa.

E Hau kati ra ka ki pea te puku i te ngangau. Mehemea e pena katoa ana tataui i a koe na ka tutu katoa nga korero o ta tatou pepa ano ko te tutu o nga ngaru i te moana. E hoa kati noa nga korero tautohe, engari ka bari matou ka koa hohi ina tuku korero tonu mai koe, hei nga korero rangimarie ano ia. E hoa kia ora.

Na to taokete,

W. K. P. RANGIHUNA,
mo te taba ki toku Komiti.

HE TURE TUTURU.

1. Kotahi putanga o TE KOPARA i te Marama.
2. Ko te oranga mo te pepa e rima hereni (5/-) i te tau, me noofi o te poutapeta me pane kingi ranei.
3. Ki te hiahia te tangata ki te tango i TE KOPARA me tuku mai e ia te moni i roto i te reta whakaatu mai ki a—

TE KOPARA, Te Rau Press,
6 Berry Street, Gisborne.

HE PANUI.

Ko nga tangata e hiahia ana ki te Rawiri, Himene, Kawenata ranei me tuku mai a ratou tono ki:—

MISS K. WILLIAMS,
P. O. BOX 41,
HUKARERE, NAPIER.

Ko nga utu enei:

He mea nui, kiri noa, 3.	Rawiri & Himene, kiri noa, 1/6.
He mea nui, kiri whero, 3/6.	Rawiri & Himene, kiri whero, 3.
He mea nui, kiri pai, 4/6.	Rawiri & Himene, kiri pai, 5/6.
He mea nui, kiri pai rawa, 6/6.	Rawiri, Kawenata & Himene, kiri whero, 4/6.
Himene, 9d.	Rawiri, Kawenata & Himene, kiri pai rawa, 7/6.